

ВИСШИ СЪДЕБЕН СЪВЕТ	
Регистрационен индекс	Дата
ВСС-15598	27-12-2019

До
Съдийската колегия на
Висшия съдебен съвет

Д О К Л А Д

от Майя Русева, съдия във Върховен касационен съд
член на Консултативния съвет на Европейските Съдии /ССЈЕ/

Уважаеми Дами и Господа,

Във връзка със задължението ми да информирам регулярно Висшия съдебен съвет за дейността си в Консултативния съвет на Европейските съдии, заявявам следното:

През периода 6.11.19г. - 08.11.19г. в гр.Страсбург, Франция, се проведе двадесетото пленарно заседание на Консултативния съвет на европейските съдии /ССЈЕ/, в което участвах. Работата на форума бе фокусирана върху приемане на Становище (двадесет и второ по ред) на вниманието на Комитета на Министрите на Съвета на Европа, озаглавено "Ролята на съдебните помощници". Проектът бе изготвен от работна група и научен експерт на база предварително попълнени и изпратени от членовете на ССЈЕ въпросници относно ролята на съдебните служители и помощници и отношенията им със съдиите и, след обсъждане и внасяне на съответни изменения и допълнения, бе приет.

Становище №.22 касае съдебните помощници, които имат юридическо образование и подпомагат съдиите в правораздавателната им дейност – като извън обсега му остават другите съдебни служители, обезпечаващи нормалното функциониране на съдилищата. Отправна точка за обсъжданите въпроси е гарантираното с ЕКЗПЧОС право на независим и безпристрастен съд, установен в съответствие със закона /чл.6 ЕКЗПЧОС/, и принципните постановки, че независимостта и безпристрастността на съдиите следва да бъдат обезпечени както при назначаването им, така и в процеса на изпълнение на функциите им - така че да могат да правораздават при спазване на горните гаранции. Предвид тази изходна позиция се приема, че когато в правораздавателната си дейност съдията е подпомаган от помощници, качеството и ефективността на тяхната работа може да бъде подобрена в интерес на обществото и страните в производството, но това трябва да бъде правено така, че да не се застрашават правата на страните по чл.6 ЕКЗПЧОС.

В Становището се посочва, че доколкото вземането на решения е в центъра на задълженията на съдиите, съдебните помощници трябва да ги подпомагат в тази им роля, но не и да ги заместват, респективно назначаването на съдебни помощници не трябва да е за сметка на назначаването на съдии /ако натоварването на съдиите е прекомерно, това може да ги пресира да делегират на съдебните помощници повече задължения, отколкото е желателно/. От друга страна компетентните съдебни помощници могат да осигурят ценна подкрепа на съдиите и така да спомогнат за подобряване работата на съдилищата на всички нива. Те могат да са важно средство за по-ефективното им функциониране. Държавите следва да обмислят внимателно дали да наемат съдебни помощници, в какви инстанции и как да организират работата им - така че да се обезпечи качество и бързина и съответно ефективност на съдебната система, както и да осигурят адекватно финансиране за наемане на квалифициран съдебен персонал, вкл. за съдебни помощници, където такива са ангажирани.

Подчертава се, че за да гарантират правата на страните по чл.6 ЕКЗПЧОС, съдиите следва да извършват преценка на правото и фактите по такъв начин, че решенията да остават изцяло техни. Колкото повече съдебният помощник се доближава до процеса на вземане на решение и колкото по-голямо е натоварването на съдиите, толкова по-важно е те да са по-бдителни и да осъществяват контрол чрез строг надзор върху работата на съдебните помощници.

В Становището се набляга върху необходимостта държавите-членки да обмислят въвеждането на регламент или насоки, които информират съдиите и съдебните помощници какъв вид работа може да им бъде делегирана /като по този начин създадат прозрачност и отчетност относно приемливо ангажиране на съдебни помощници в процеса на вземане на решение/, респективно на регулацията относно статута им-избор, възнаграждение, оценяване, организация, нужди от обучение, положението на евентуални дългосрочни помощници /държавите се насърчават да намерят баланс между предимствата и недостатъците на краткотрайното и дълготрайното ангажиране на съдебни помощници/. Отражено е, че съдебната, а не изпълнителната власт, трябва да отговаря за избора на съдебни помощници, в прозрачен процес, базиран на обективни и основани на достойнствата критерии.

Във връзка с поведението на съдебните помощници се сочи, че то може директно да окаже влияние върху доверието на обществото и страните по производствата. Затова регулации и насоки трябва да осигурят напътствия относно отношенията по повод работата между съдии и помощници и професионалното и етично поведение на последните. Съдебните помощници следва да спазват конфиденциалност относно цялата информация, която

получават във връзка с работата им. Те имат задължение да разкриват всеки конфликт на интереси - като държавите-членки трябва да обмислят въвеждането на правила за отвод на съдебни помощници, подобни на тези, които се прилагат за съдии. Същевременно, с близостта на съдебните помощници до съдиите, които подпомагат, не следва да се злоупотребява както вътре в съдебната система, така и отвън, за да не се нарушава независимостта на съдиите.

Становището включва следните секции: 1/ Въведение; 2/ Подпомагане на съдиите: обseg на Становището – кои са съдебните помощници; съдебни служители извън обseга на Становището; 3/ Ролята и задълженията на съдиите и на съдебните помощници - а/ какъв е смисъла от назначаване на съдебни помощници; б/ ролята на съдията и ролята на съдебния помощник; в/ работа на съдебния помощник – какви задължения и отговорности трябва да останат за съдията; работата на съдебния помощник, свързана с процеса на вземане на решения - обработка на документи и проучване на факти; подготовка на проекти или бележки с предложение за решение; самостоятелна работа по дела; работа във връзка с подбора на дела за обжалване или конституционен контрол; работа на съдебните помощници извън процеса на вземане на решения – правно проучване, записване на официален протокол на съдебно заседание; подготовка на решения за публикуване, подготовка на информация за медиите, административни задължения; г/ взаимодействие между съдии и съдебни помощници – съдебни помощници под ръководството на съдиите; водеща роля на съдиите; ясни инструкции; взаимно уважение и взаимодействие; регулиране на работните взаимоотношения; 4/ Статут на съдебните помощници – а/ практики в държавите-членки; б/ подбор – процес на селекция, независимост от външни и вътрешни въздействия; продължителност на назначението; в /оценяване; г/ обучение; д/ организация; е/ възнаграждение; ж/ професионално поведение – безпристрастност, конфиденциалност, независимост, стандарти за етично и професионално поведение; 5/ Изводи и препоръки.

На пленарното заседание бе взето решение през 2020г. да бъде прието Становище относно професионалните организации на съдиите. Предстои изготвяне на въпросник във връзка с работата по следващото Становище и съответно обезпечаване на отговори на работните езици от членовете на ССЈЕ. Аз бях включена в работната група за изготвяне на проекта за Становище. В процес на актуализация е и доклада за положението на съдебната власт и съдиите в държавите-членки.

Във връзка с отбелязване на 20-годишнината от създаването на Консултативния съвет на европейските съдии бе проведена среща на съвета с Председателя на Европейския съд по правата на човека Л. Сицилианос и

съдията от Естония Д. Лафранк. Бяха обменени мнения относно положението на съдиите и тяхната независимост, както и относно приноса на Консултативния съвет на Европейските съдии за работата на Европейския съд по правата на човека, респективно отражението на решенията на последния върху дейността на съвета.

Предвид задължението на държавите-членки за предприемане на действия за систематичен превод на Становищата на Консултативния съвет на Европейските съдии на съответните национални езици и разпространението им сред възможно най-широк кръг от съдии, юристи, органи със съответна решаваща компетентност, следва да се предприемат мерки в тази насока и се извърши необходимото от Висшия съдебен съвет и Министерството на правосъдието за обезпечаване на официален превод на последното Становище /№.22/ - за ролята на съдебните помощници. Към настоящия момент на български език са преведени всички приети досега Становища и Магна Харта и те са на разположение на интернет страницата на ССЈЕ предвид предоставянето им от мен след обезпечаване на превода им.

Междувременно съм оказала съдействие по молба на френските власти и СЕРЕЈ до представителите на останалите държави-членки, постъпила чрез секретариата на Консултативния съвет на европейските съдии. Същата касаеше искане за предоставяне на информация във връзка с оценяването на административните ръководители на съдилищата.

Настоящият доклад предоставям след изчакване на необходимото време за финализиране и техническа обработка на окончателната версия на Становище №.22 и официалното му разпространение. Към доклада представям текста на Становище №.22 на хартиен носител на английски език.

Приложение:

1. Становище №.22 на ССЈЕ „Ролята на съдебните помощници”

27.12.2019г.

гр.София

С уважение:

/Майя Русева/

съдия във Върховен касационен съд/